

EEN HERINNERINGSBOEK
AAN 17 JAAR
BESCHERMENDE
WOONVORM

Adieu
TOURNIAIRE!

tekst Marjolijn Onvlee

fotografie Annuska Steixner

vormgeving Edwin Winkelaar

drukwerk Heijnis & Schipper

ADIEU TOURNIAIRE!

Afscheid nemen na 17 jaar van een bijzondere beschermende woonvorm, binnen de muren van het centrum voor senioren De Drie Hoven. Een woonvorm voor ouderen, die allen, behoefte hebben aan een woonsituatie die rust en veiligheid biedt, mogelijkheden schept om anderen te ontmoeten en waar je kunt rekenen op deskundige zorg wanneer het leven je zwaar valt. De beschermende woonvorm Tourniairestraat heeft dat de afgelopen 17 jaar met succes nagestreefd.

De Tourniairestraat ontleent haar kracht aan meerdere factoren; medewerkers met ‘hart voor de bewoners’, de prettige samenwerking met de verschillende diensten en collega’s van De Drie Hoven, de bewoners van De Drie Hoven die ónze bewoners in hún omgeving opnamen waardoor ónze bewoners zich één van hen konden voelen en niet in de laatste plaats het gebouw zelf! Het gebouw met zijn interne plein waarop verschillende ‘culturele evenementen’ plaatsvonden, het winkeltje, het café, het biljart, de kapsalon en de activiteitenruimten. Er was altijd voor elk wat wils en zo konden ruim 300 bewoners elkaar gezellig in een huiselijke sfeer ontmoeten.

Het gebouw moet nu geloven aan de slagen van de mokerhamer, omdat het niet meer voldoet aan de wensen voor wonen en zorg van de huidige en toekomstige ouderen. Mensen die zorg behoeven willen niet ‘verkassen’, maar de zorg ontvangen in eigen huis en buurt. Als thuis wonen echt niet meer gaat willen zij het leven elders volwaardig voortzetten. Bewoners hebben dan net als ieder ander behoefte

aan een ‘fatsoenlijke’ woning midden in de samenleving; een woning die voldoende ruimte biedt voor de eigen spullen, groot genoeg om familie en vrienden te ontvangen en met een eigen douche en toilet waarmee de behoefte aan privacy wordt vervuld.

De nieuwbouw in het Masiragebouw voldoet aan de eisen van deze tijd en zal een belangrijke verbetering betekenen in de woonsituatie van de bewoners.

Bij de ontwikkelingen van de nieuwbouwplannen zijn de BW Tourniairestraat en Dagactiviteitencentrum de Tour samen opgetrokken en zo hebben zij de unieke combinatie van wonen én activiteiten kunnen handhaven. Daar komt bij dat de vertrouwde gezichten van medewerkers meeverhuizen en de goede begeleiding en zorg voor bewoners blijft.

Toch blijft er ook iets van het goede achter dat niet benoembaar en ongrijpbaar is. Iets dat wij niet kunnen meenemen, juist omdat het tussen de muren van De Drie Hoven zit verscholen. Ik was vanaf de prille start bij de Tourniairestraat betrokken en daarom voel ik ook een tikkeltje weemoed. Tegelijkertijd, met die weemoed, ontstaat een gevoel van dankbaarheid voor al het goede dat daar heeft plaatsgevonden, voor bewoners, familie, vrienden en medewerkers van zowel de Tourniairestraat als De Drie Hoven. Dát ‘weten’, onnoembaar en ongrijpbaar, nemen allen die de Tourniairestraat van binnenuit hebben gekend mee naar hún nieuwe plek; BW Masira en DAC de Tour, Delftlandlaan 220, 1062 EB te Amsterdam. Veel succes voor allen!

*Paul Asberg,
Regiomanager Zuid/Nieuw-West, HVO-Querido*

INLEIDING

In mei 1992 gaat in een vleugel van verpleeg- en verzorgingshuis de Drie Hoven in Amsterdam Slotervaart een nieuwe en unieke woonvoorziening van start. Voor het eerst kunnen Amsterdamse senioren met een langdurige psychiatrische en psychosociale problematiek, die daardoor niet in staat zijn om zelfstandig te wonen, begeleid en beschermd wonen in een gewoon verzorgingshuis.

De nieuwe voorziening, die tot stand is gekomen door een gezamenlijke inspanning van de Querido Stichting en de Drie Hoven, wordt **Beschermende Woonvorm Tourniairestraat** genoemd, naar de straat waaraan de vleugel is gelegen. Er is plaats voor 14 bewoners, maar een half jaar later kan men al 28 mensen huisvesten. In eerste instantie worden de bewoners verdeeld over twee etages, in een later stadium besluit men alle bewoners in één gang onder te brengen. Na een uitbreiding van nog eens vier woonplekken biedt BW Tourniairestraat uiteindelijk onderdak aan 32 mensen. De afgelopen zeventien jaar was de woonvoorziening aan de Tourniairestraat een thuis voor meer dan honderd bewoners. Zij werden door

zo'n veertig verschillende woonbegeleiders 24 uur per dag ondersteund bij het huishouden, zelfverzorging, dagbesteding en het onderhouden van sociale contacten. Sommige bewoners brachten de laatste levensfase hier door, anderen stroomden, wanneer hun lichamelijke verzorging te ingewikkeld werd, door naar een verpleeghuis.

In augustus 2009 valt definitief het doek voor BW Tourniairestraat. De bewoners en hun verzorgers verhuizen naar een mooie en ruimere nieuwbouwlocatie in Amsterdam BW Masira genaamd.

In dit boekje kijken negentien bewoners, vier woonbegeleiders en drie teamleiders terug op de jaren die ze op deze speciale zorglocatie doorbrachten en waaraan ze zelf vorm gaven. De bewoners zelf staan daarin uiteraard centraal. Hoe kwamen zij hun dagen door in de Tourniairestraat? Wat zullen zij wel en niet missen? En hoe kijken zij aan tegen het naderende vertrek? Dit alles is opgetekend om een tastbare herinnering te bewaren aan een bijzondere woonvoorziening.

Amsterdam, juni 2009.

BW TOURNIAIRESTRAAT IN VOGELVLUCHT: 1992-2009

Paul Asberg

HET BEGIN: EEN VEILIGE PLEK

In 1991 komen in verpleeghuis de Drie Hoven in Amsterdam Slotervaart een aantal personeelswoningen vrij. De Querido Stichting, die in de hoofdstad hulpverlening biedt op het gebied van opvang, wonen en dagactiviteiten, is op dat moment op zoek naar mogelijkheden om uit te breiden. Er is vooral behoefte om ouderen met psychiatrische en psychosociale problemen een eigen woonplek te geven.

De toenmalige directeuren van Querido en de Drie Hoven, Hylke van Zwol en Thom Houweling, gaan hierover in gesprek. Met resultaat: op 21 november 1991 wordt een samenwerkingsovereenkomst getekend om een nieuwe woonvoorziening op te zetten voor ouderen met een psychiatrische achtergrond. Paul Asberg, nu regiomanager bij HVO-Querido, krijgt vanuit de Querido Stichting de opdracht deze woonvorm op te zetten en gestalte te geven. “Met een team van een man of zes ben ik gestart. In mei 1992 kregen wij onze eerste 14 bewoners binnen. Allemaal via de organisatie Buiten Amstel, omdat zij door sluiting van psychiatrische ziekenhuizen veel mensen op de wachtlijst hadden staan. Een half jaar later kwamen de volgende 14 bewoners. Die kwamen meestal doordat ze werden aangemeld door thuisondersteuners van het RIAGG, die zagen dat het met iemand thuis niet goed ging.”

Voor Asberg was het erg belangrijk een woonvorm neer te zetten waarbij gedacht werd vanuit de wensen van de cliënten. Een manier van denken die in die tijd erg vernieuwend was. “Als woonbegeleider kende ik een aantal bewoners al vanuit hun thuissituatie. Ik ben

altijd onder de indruk geweest van hun veelkleurigheid en hun vaak bijzondere geschiedenissen. Maar ik zag de tekortkomingen die zich in die levens hadden voorgedaan. Ik was daardoor heel gemotiveerd iets voor hen te betekenen. Als deze mensen iets in mij oproepen, dan is het wel zorgzaamheid. Ik wilde ze graag een veilige plek geven in een groot verzorgingshuis.”

KOUDWATERVREES VOOR ‘RARE VOGELS’

Precies twee jaar na het tekenen van de samenwerkingsovereenkomst wordt in november 1993 de beschermende Woonvorm Tourniairestraat officieel geopend. Paul Asberg spant zich in die eerste jaren vooral in om een goede relatie op te bouwen met de andere afdelingen in de Drie Hoven: van de huisartsenpost tot het winkeltje op het plein, van de fysiotherapie tot het activiteitscentrum. Desondanks worden de aparte en soms ook excentrieke nieuwe bewoners van BW Tourniairestraat aanvankelijk met de nodige argwaan door de bestaande populatie van het verzorgingshuis bekeken. In de jaren die volgen worden zij echter een belangrijk en vertrouwd onderdeel van het huis.

Doktersassistent Lien

Hans Mijnen, destijds sectorhoofd en nu regiodirecteur van de Osira Groep, waaronder de Drie Hoven valt, weet nog dat hij aanvankelijk nogal huiverig stond ten opzichte van de ontwikkelingen op de Tourniairestraat. “Voor ons was deze groep bewoners totaal nieuw. Je weet toch niet precies wat je voor rare vogels in huis haalt. Nu kan ik zeggen dat het koudwaterrees is geweest. Het heeft juist iets extra’s aan ons huis gegeven. De mensen bleken uiterst vriendelijk. Er zit geen

BW TOURNIAIRESTRAAT IN VOGELVLUCHT: 1992-2009

kwaadaardigheid bij, een enkel incident daargelaten. Het is al met al een buitengewoon prettige manier van samenwerken geworden. Dat blijkt ook al uit het feit dat onze huisartsen de mensen als patiënt blijven houden op de nieuwe locatie. Ondanks de fysieke beperkingen.” Ook het hoofd verpleging van de Drie Hoven, Hans Starreveld, bevestigt het beeld van een prettige samenwerking met BW Tourniairestraat. “Wij springen vooral bij als er somatisch iets aan de hand is, want op dat gebied mist de begeleiding HVO-Querido behoorlijk wat kennis. De bewoners zelf zijn grote lieverds en doen vrijwel nooit moeilijk over controles. We hebben mensen op andere afdelingen die zich veel ingewikkelder gedragen en zo maar gaan slaan en meppen.

Starreveld vindt het daarom, net als vele andere betrokkenen van de Drie Hoven, spijtig dat wegens de renovatieplannen de vleugel van de Tourniairestraat gesloopt zal worden en er noodgedwongen een einde komt aan de samenwerking. “Ik vind hun vertrek erg jammer: een verarming voor het huis.”

FUSIE EN CULTUUROMSLAG

In 2000 wordt teamleider Paul Asberg opgevolgd door Marian Groen. Zij heeft al ervaring als woonbegeleider op de Tourniairestraat, maar ziet in de functie van teamleider een nieuwe uitdaging. “Ik vond dat we erg op ons zelf gericht waren. Ik had een beetje een eilandgevoel, alsof we weinig verbintenis hadden met de buitenwereld. Bewoners zochten hun geluk in de kleine dingen heel dicht om zichzelf heen. Ik wilde de buitenwereld meer naar binnen halen en hospitalisatie zoveel mogelijk tegengaan.”

In de eerste jaren bestond de Tourniairestraat uit een overwegend wit zorgteam met veelal witte bewoners. Na 2001, als de Querido Stichting fuseert met HVO, stromen er meer nieuwe bewoners door vanuit de maatschappelijk opvang. Op de Tourniairestraat komen nu ook bewoners en medewerkers met bijvoorbeeld een Surinaamse, Antilliaanse, Turkse of Marokkaanse achtergrond. Sommige van de nieuwe bewoners kampen met verslavingproblemen of nemen financiële moeilijkheden mee. “Dat was een hele cultuuromslag,”

vertelt Marian Groen. “De ‘ouderwetse’, chronisch psychiatrische cliënt moest ineens leren omgaan met mensen die een heel andere uitstraling en manier van doen hadden en omgekeerd. Het werd er wel een stukje ingewikkelder van.”

Groen vindt het in deze periode vooral belangrijk om bij de bewoners te zoeken naar hobby’s en interesses die ze in hun vroegere leven ook al prettig vonden. Ze zit dicht op het team en werkt in nood zelf ook wel eens mee als woonbegeleider. Zij vindt het erg waardevol om de levendigheid in de bewoners te prikkelen en hen daarvan te laten genieten.

“Eén van onze bewoners kon bijvoorbeeld prachtig zingen. Als je het dan voor elkaar krijgt haar zangles te geven en haar zonder zenuwen een prachtige aria hoort zingen in het Concertgebouw, tijdens het 100-jarig bestaan van HVO-Querido, dan weet je waarvoor je het doet. Deze mensen verdienen het zo om, ondanks hun psychiatrische beperking, gerespecteerd te worden en te worden aangemoedigd in hun talenten.”

Marian Groen

VOORBEREIDING OP VERHUIZING

Na zes jaar trouwe dienst geeft Marian Groen in 2006 het stokje door aan Maria Dias. Net als Groen heeft zij al ervaring op de Tourniairestraat, waar ze al vijf jaar als woonbegeleider werkt. HVO-Querido is inmiddels begonnen met de introductie van ‘teamleiders nieuwe stijl’. Voor Maria Dias betekent dit dat ze zich meer met de grote organisatielijnen bezig dient te houden en de

BW TOURNAIRESTRAAT IN VOGELVLUCHT: 1992-2009

Maria Dias

directe problemen op de werkvloer meer aan de zorgbegeleiders overlaat. Zij spant zich vooral enorm in om alle noodzakelijke voorbereidingen te treffen voor de sluiting van de Tournairestraat en de verhuizing naar een nieuwe locatie. "In haar hele bestaan heeft de BW Tournairestraat altijd bekend gestaan als een afdeling waar zeer respectvol en toegankelijk met mensen wordt omgegaan, waar veel mogelijk is en waar men altijd

openstaat voor nieuwe ideeën. Die traditie heb ik voort willen zetten. En die traditie wil ik ook op onze nieuwe locatie BW Masira hoog houden," legt Dias uit. Maria Dias hoopt dat de bewoners op de nieuwe locatie net zoveel sociale mogelijkheden krijgen en acceptatie ondervinden als op de Tournairestraat. "Onze bewoners zijn mensen als jij en ik.

Door hun psychiatrische problemen is het voor hen wel extra moeilijk om zelfstandig en zelfredzaam te kunnen leven. Als je last hebt van stemmen en angsten, als je snel gedesoriënteerd bent, of je een beetje afwijkend kleedt en gedraagt, dan val je al snel op. Ik wil onze mensen beschermen tegen vooroordelen."

Wie met pijn in het hart het vertrek van de bewoners zal gadeslaan, is Hennie van der Meyden, die al 25 jaar in het buurtwinkeltje aan het binnenplein de eerste etage werkt. Zij heeft alle bewoners zien gaan en komen. "Ik heb met hen allemaal een band. Doordat ze elke dag komen leer je ze allemaal steeds beter kennen.

Je ziet ook wanneer ze boos zijn of dat er iets speelt. Je leert hoe je daar mee om moet gaan. Ik ben echt van ze gaan houden en vind het vreselijk dat ze weggaan."

De winkel

**DE BEWONERS
AAN HET WOORD
OVER HUN LEVEN,
HUN BEZIGHEDEN
EN HET WONEN OP
DE TOURNIAIRESTRAAT**

GREET KUIJT (71)

‘Mijn kamertje vond ik klein, maar ik kwam er wel tot rust’

In 2002 ben ik vanuit mijn huis in de Pieter Calandlaan in de Tournairestraat komen wonen. Ik ben 28 jaar getrouwd geweest en heb twee kinderen. Mijn man is overleden. Het ging niet meer. Ik kookte mijn eten maar vijf minuten en zat alles rauw naar binnen te werken. Ik zakte af. Dokter Prick zei dat ik naar de Tournairestraat moest. Mijn nieuwe kamertje vond ik erg klein. Ik kon mijn gat niet keren, maar ik kwam er wel tot rust.

Ik heb vroeger op kantoor gezeten als stenotypsite. Dat zit in me. Daarom maak ik nog altijd de weekroosters voor de Tournairestraat, al ben ik in 2007 verhuisd naar een groter appartement in de Drie Hoven. Daar zitten mensen die minder hulpbehoevend zijn. Ina van de Tournairestraat begeleidt me daar ook nog steeds. We hebben aan een half woord genoeg. Mijn vrijwilligster Fatima komt ook nog elke donderdag anderhalf uur. Schrijf maar op dat ik heel tevreden ben over de begeleiding. Niet te geloven dat ik hier alweer twee jaar zit. Je voelt je hier veilig. Kijk, en met Pasen, dan krijg je bijvoorbeeld een lekker eitje, een krentenbroodje, een petitfourtje. **Nee, het gaat het best zo.**”

ANS FEIN (86)

MET DOCHTER ANITA

‘Voor mijn kinderen wil ik 100 worden’

“Ik heb geen gemakkelijke jeugd gehad. Mijn ouders zijn vroeg gestorven. Ik kwam in een internaat terecht bij de nonnetjes. Daar kreeg ik weinig liefde. Ik ben vroeg getrouwd met een fijne man. Zeven kinderen hebben we grootgebracht. Dat was hard werken. Op zijn sterfbed heeft mijn man de kinderen laten beloven dat ze goed voor mij moesten zorgen. Na zijn dood kon ik het allemaal niet meer zo aan. Daarom ben ik hier terecht gekomen. Ik woon hier al vanaf het eerste begin. Oude bomen moet je niet verkassen, zeggen ze. Met die oude leiding vond ik het hier minder rommelig. Iedereen had een taak en deed zijn corvee. Nu wordt dat veel minder gedaan. Verder ben ik vooral blij als de nacht voorbij is. Dat duurt soms zo lang. Ik sta altijd om half zeven op. In de ochtend eet ik eerst een bordje vla. Dan krijg ik mijn vijftien pillen, pufjes, een prik voor mijn suiker en worden mijn steunkousen aangedaan. Nu word ik vaak geholpen met douchen en aankleden. Vroeger deed ik alles zelf. Daarna ging ik dan meteen op pad met mijn rollator, om de krant uit de brievenbus te halen. Dat is me nu soms ook te veel. Gelukkig heb ik mijn kinderen. Die bellen veel en komen op bezoek. **Voor hen wil ik graag honderd jaar worden.**”

“Declan mis ik erg,
mijn mentor.
Echt een schatje”

“Veel dingen die hier gebeuren vind ik niet helemaal eerlijk. Laatst was al het fruit uit onze groep opgegeten. Meer dan treurig. Je moet het eigenlijk gewoon meenemen naar je eigen kamer. De één heeft anders alles en de ander niks. Dat is toch niet leuk? Vind jij dat leuk? Ik vind het geen stijl. Soms moet ik hier ook erg lang wachten totdat er eens iemand van de begeleiding komt om mijn bed recht te trekken. Dat doen ze dan nog geeneens. Terwijl ik een erg pijnlijke schouder heb. Bij alle mensen worden de ramen gelapt en mijn ramen niet. Nou, dan moeten ze toch een keer gelapt worden? Ze zijn zo vies als de pieten. Echt waar hoor, ze zijn erg smerig. Over dat soort dingen maak ik me wel kwaad. Soms ben ik zo verdrietig van al die oneerlijkheid dat ik niet opsta, maar gewoon de hele dag in mijn bed blijf liggen. Ik mis Declan erg. Hij was mijn mentor, echt een schatje. Stapelgek was ik op hem. Jammer genoeg werkt hij hier niet meer. Hij kwam vaak bij me op bezoek. Hij heeft een keer een hele mooie boot voor me getekend. Als we gaan verhuizen zal ik mijn kamertje hier wel erg missen, net als de kippetjes om de hoek en het Sierplein. **Daar ga ik vaak naar toe voor een kopje koffie.**”

MARTJE ROZEMULLER (74)

**Humor is
erg belangrijk.
Er moet wat
te lachen blijven**

“Weet je wat het is, het valt voor mij allemaal niet mee. Je hoopt altijd weer op een vriendelijk woord, een aai over je bol, maar vaak krijg ik het tegenovergestelde. Ik hoor veel stemmen in mijn hoofd. Die zeggen niet zulke leuke dingen. Daar moet je iedere dag maar weer tegen kunnen. Soms lukt dat niet zo en kan ik heel boos worden. Dan gooi ik wel eens wat door de lucht, waar ik later veel spijt van heb.

Ik vind humor erg belangrijk. Er moet wat te lachen blijven. Ik heb heel wat omzwervingen gemaakt in mijn leven. Hier werkt nu iemand die ik in de klas heb gehad toen ik onderwijzeres was in Suriname. Ik hou van lezen, breien en wandelen, en mijn was doe ik zelf.

De eerste dag dat ik op de Tourniairestraat kwam, deden de mensen erg aardig tegen me. Ik weet nog dat me dat erg goed deed. Ik heb veel verschillende kamers gehad. Ik begon op de kamer van meneer Vonk, die overleden is. Daarna kwam ik in de kamer terecht waar nu mevrouw Fein woont. Uiteindelijk kreeg ik mijn eigen appartementje op een gang verderop. Nu zit ik in een tijdelijk kamertje. Daar moet ik erg wennen. Ik vind het zo klein. Het uitzicht is wel leuk. **Het lijkt me prettig om in het nieuwe huis weer een grotere kamer te krijgen.**”

**AGNES
VAN HULST (72)**

SOPHIA KREUGER (76)

Ik zit altijd op dezelfde stoel. Dat vind ik prettig,

“Mijn man heb ik ontmoet toen ik receptioniste was bij een verzekeringsmaatschappij. Ik heb ook in een Chinees restaurant, bij een garderobe en in een wasserette gewerkt. Ik ben de oudste uit een gezin van zeven kinderen. Ik ben mijn familieleden uit het oog verloren. Niks aan te doen. Alleen met één zus, die in Vancouver woont, heb ik nog wel contact. Op mijn twintigste ben ik getrouwd. We hebben één zoon gekregen. Eerst ging alles goed. Toen begon ik bang te worden om alleen thuis te zijn. Ik ben een keer gevallen. Mijn man kon me niet meer helpen en toen ben ik hier gekomen. Ik vond dat niet prettig. Ik voel me hier wel op mijn gemak. De mensen zijn redelijk. Niet allemaal natuurlijk, maar ik mis mijn man erg. Ieder weekend ga ik naar hem toe. Ik zit graag bij hem te puzzelen. Ik ben het liefst bij mijn man. Maar ja, ik leg me neer bij de situatie. Het is hier beter dan de hele dag alleen te zitten. Ik zit altijd op dezelfde stoel. Dat vind ik prettig. Van uitstapjes hou ik niet. Ik zit hier goed. **Stille wateren hebben diepe gronden, zeggen ze wel eens.**”

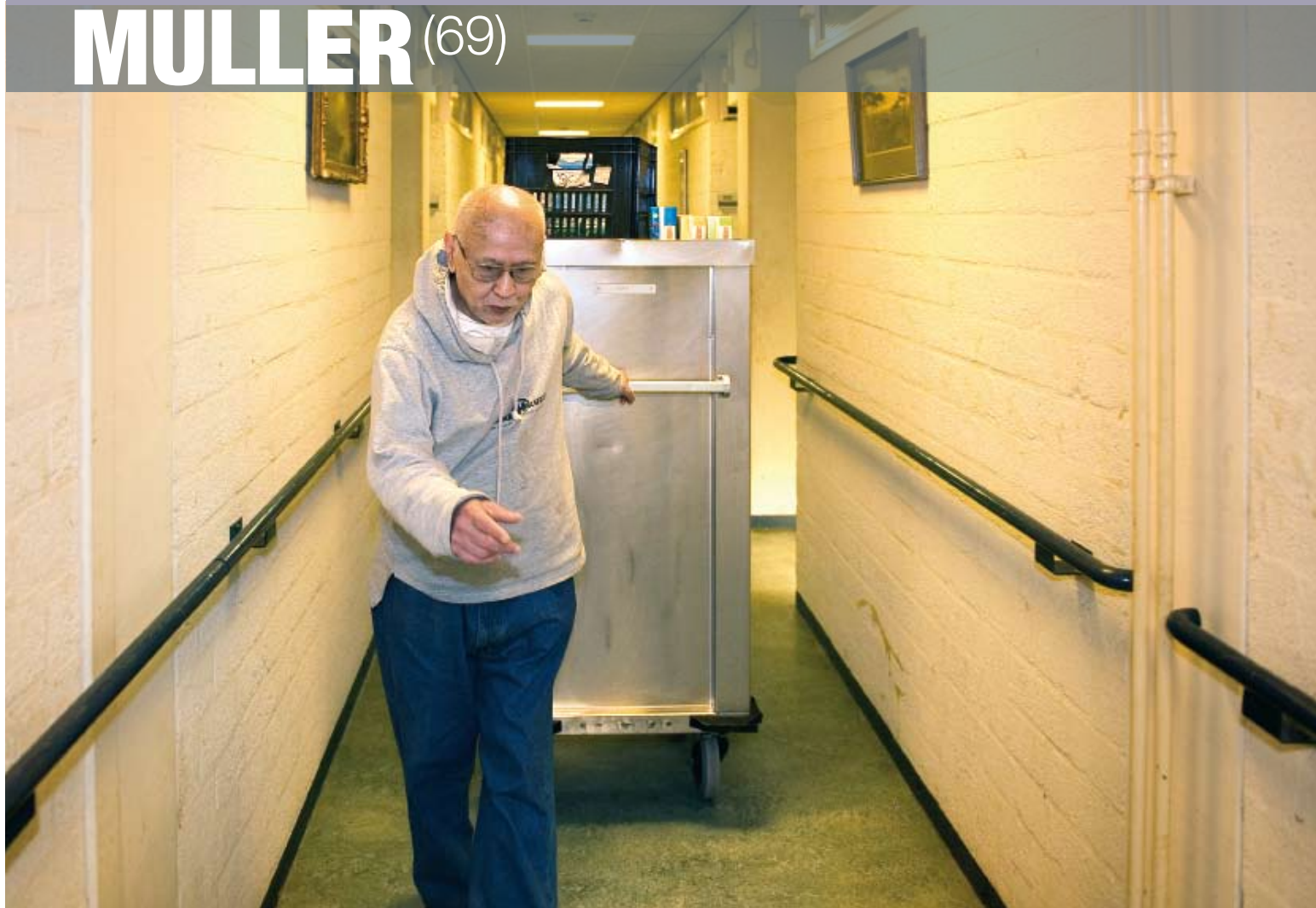
‘ **Mijn moeder
gaf me pianoles.
Ik wou dat ik
haar nog had** ’

“Toen ik zeven was ben ik op pianoles gegaan. Dat wilde ik al vanaf mijn vijfde. Onze onderbuurman speelde altijd toonladders. Ik legde dan mijn oor op de grond om naar die klanken te luisteren. Prachtig vond ik het. Mijn moeder zag dat en dacht: ‘Dat kind is muzikaal, die moet een piano hebben’. Ze heeft er hard voor gespaard. Zelf speelde ze orgel. Tot mijn tiende heb ik op pianoles gezeten. Helaas werd ik bang voor de lerares. Ze deed erg streng. Mijn moeder heeft me toen van die les afgehaald en mij zelf verder les gegeven. Ze is 101 geworden. Ik heb zoveel meegemaakt in mijn leven. Ik wou dat ik haar nog had. Toen ik hier kwam wonen voelde ik me vreselijk onveilig. Het ging een poosje goed, maar waarom krijg ik dat gevoel altijd weer terug? Hoe komt dat toch? Gelukkig heb ik hier wel mijn piano. **Ik vind het hartstikke leuk om te spelen, ook samen met anderen.**”

**KINI
OOSTERLING** (65)

FERRY MULLER (69)

“Alles wat ik doe, moet van mij snel gebeuren”

“Mensen moet je nemen zoals ze zijn. Je karakter kun je moeilijk veranderen. Ik vind mijn eigen karakter vervelend. Alles wat ik doe, moet van mij snel gebeuren. Ik snap ook niet hoe dat komt. Ik ben geboren in Indonesië. Toen ik 17 was ben ik naar Nederland gekomen. Over die tijd praat ik niet graag. Ik weet het ook allemaal niet zo goed meer. Ik heb een moeilijk leven gehad. Ik zou niet weten wat mijn mooiste tijd is geweest. Het is niet leuk om eerlijk antwoord te geven op die vraag, want eigenlijk heb ik nooit een leuke tijd gehad. In Amsterdam heb ik op veel verschillende plekken gewoond. Ik heb zelfstandig gewoond, maar ik heb ook in een crisiscentrum gezeten. In de Valeriuskliniek en in de Walborg bijvoorbeeld. Vijf jaar geleden ben ik op de Tourniairestraat terecht gekomen. Hier voel ik me wel thuis. Ik hou niet van problemen maken met anderen. Van klagen houd ook ik niet. Ik vraag de leiding niet graag om hulp. Ik los het liever zelf op. Ik doe veel groepstaken. Soms heb ik het gevoel dat ik te veel doe. Mijn vaste taak is de eetkar ophalen om half een en wegbrengen naar de keuken om half twee. Ik help met het eten uitdelen. Om vijf uur dek ik de tafel. Dat doe ik elke dag. Aan mijn kamer op de Tourniairestraat ben ik gehecht. Jammer dat ik er geen koffie kan zetten. Hier doe ik mee aan allerlei activiteiten. Vroeger zat ik op een cursus houtbewerking. Nu volg ik een cursus computeren en Engelse les. Ook doe ik aan bloemschikken en gymnastiek. Hoe dat in het nieuwe huis allemaal zal zijn? **Ach, ik weet het niet hoor. Ik zie het allemaal wel.**”

HENK BERGEN ⁽⁵⁷⁾

De hoop dat het beter wordt, daar hou ik me aan vast

“Het is moeilijk uit te leggen hoe het is om altijd met angst te leven. Dat kan je niet begrijpen als je daar zelf geen last van hebt. Ik heb in mijn jeugd nare dingen meegemaakt. Daardoor heb ik nog steeds paniekaanvallen in mijn hoofd. Stemmen die akelige dingen tegen me zeggen en me uitlachen. Dat maakt erg angstig. Ik zit het liefst op mijn kamer. Dat heeft iets vertrouwds. Ik kan daar doen wat ik wil. Dat is heel anders dan dat je op een psychiatrische afdeling zit en constant geconfronteerd wordt met hele zieke mensen. Soms vind ik het niet leuk dat ik hier met al die opaatje en omaatjes woon. Ik voel me een beetje buitengesloten omdat ik zo jong ben. Ik ben pas 56. Mensen leren mij beter kennen door mijn werk. Mijn gevoelens probeer ik op het doek te zetten. Dan leef ik toch niet voor niets. Daar ben ik laatst achter gekomen, toen ik was opgenomen. Schilderen en mijn dagboek slepen mij er doorheen. Ik kijk uit naar dat nieuwe pand. Laatst zei iemand tegen mij: ‘Hè Henk, je gaat vooruit. Je bent minder met suïcidale gedachten bezig. Je hebt jezelf er weer bovenuit getild. Dat is jouw sterke punt. Dat je niet opgeeft!’ Dat klopt ook. **De hoop dat het beter wordt, daar hou ik me aan vast.**”

Ik ben eigenwijs, maar wel voor rede vatbaar

“Mijn vader was grootgrondbezitter. Ik groeide op in een prachtig huis, met boomgaarden eromheen en vee. Ik herinner me dat ik iedere avond op zijn studeerkamer kwam voordat ik ging slapen. Als ik me goed had gedragen, pakte hij uit een houten kistje een vruchtenkoekje. Nou, dat was wat. Het woord snoep kenden we toen nog niet eens.

Ik was vijf toen hij stierf. Ik stond bovenaan de trap en hoorde het personeel beneden zeggen: ‘Wat vreselijk voor de kinderen. Albertientje is nog zo klein, die snapt er gelukkig weinig van.’ Nou, en of ik het snapte. Zelf heb ik zes kinderen gekregen. Doordat ik onterecht van brandstichting beschuldigd werd, ben ik in psychiatrisch centrum Het Groot Graffel in Warnsveld terecht gekomen. Daarna heb ik nog vele andere instellingen van binnen gezien. Als ik mezelf zou moeten beschrijven, zou ik zeggen dat ik eigenwijs ben, maar wel voor rede vatbaar. Verder ben ik erg pessimistisch. Mijn moeder noemde dat zwartgallig. Humoristisch ben ik ook. Bepaalde zaken hebben toch ook een lichtpuntje. Ik sta elke morgen op tijd op. Dat is een ingebakken discipline. Ik vind het prettig om een kopje koffie te drinken en te kijken of er op het plein wat te doen is. Ik voelde me op de Tourniairestraat het beste toen ik nog een zelfstandige aanleunwoning had. Ik ben niet bang voor de dood. Ik hoop wel dat het op rustige manier zal gaan. Niet dat ik nog ergens opgeborgen lig, volkomen daas en kunstmatig gevoed. Ik wil geen begrafenis maar een crematie. Mijn kinderen moeten maar op een grote boot gaan en mijn as uitstrooien. Ik wil geen urn worden op een kast. Over die verhuizing denk ik: ‘O, jee wat staat me te wachten?’ Al vind ik het op de Tourniairestaat nou ook niet alles, het is voor mij toch veilig terrein. **Het is het zoveelste huis dat ophoudt te bestaan waar ik heb gewoond.**”

ALBERTINE RUTGERS⁽⁸⁷⁾

PIETER CAMPHUIJSEN (68)

‘**Het is erg hoor, als je afhankelijk wordt**’

“De liefde, daar geloof ik niet in. Al die jaren dat ik in die pensions heb gewoond. Daarmee vergeleken is het hier nog wel goed. In het vorige pension had je niet eens een eigen douche. Dan vond je gewoon een grote boodschap in de gemeenschappelijke douchecabine. Dat was hopeloos. Ik kreeg daar ook vaak van alles naar mijn hoofd. ‘Je bent een grotere hoerenloper, net als je vader. Je wil alleen maar zes keer op een dag.’ Dat soort dingen. Niet leuk om te horen natuurlijk. En dan te bedenken dat ik met mijn moeder een eigen hotelletje heb gedraaid. Ze is gaan dementeren. Ze smeerde zichzelf in met ontlasting. Het is erg hoor, als je afhankelijk wordt. Vroeger douchte ik zelfstandig. Vanwege pijn in mijn schouder wordt ik nu geholpen. Ik schaam me zo, als ze je zo zien staan en je geval kunnen zien. Die fysiotherapie is ook geen pretje. Als ze die schouder beginnen te kneden, dan loop ik te gillen van de pijn. Ouder worden is niet leuk. Waarom ik zo van klokken hou? Ik weet het niet. Misschien omdat ik bang ben te laat op mijn werk te komen?”

Dat is een grapje hoor, want ik werk al jaren niet meer.”

**Ik ben heel actief.
Ik hoop dat
ik daar op een
wandelclub kan**

“In mijn huis was ik nogal eenzaam. Mijn nicht heeft ervoor gezorgd dat ik hier kwam wonen. Ik vond het niet erg dat mijn kamer klein was. Het was gezellig dat ik weer mensen zag. Ik ben echt niet mensenschuw hoor, ik was hier meteen gewend. Op die verhuizing zit ik helemaal niet te wachten. Ik ben hier heel actief. Het fitnessgebeuren vind ik altijd leuk. Ik loop regelmatig een rondje naar het Sierplein. Nu je niet meer mag roken in de huiskamers, zit ik vaak bij Romaldo een peukje te roken. Ik zit graag op mijn eigen plekkie aan tafel. Ik probeer af te vallen. Ik bestel meer vis bij het Afzakkertje en eet geen snacks meer. Heb het goed naar mijn zin. Terug naar een eigen huis zou ik nooit meer willen. Vind het wel lekker dat ik een extra slaapkamer krijg als we gaan verhuizen. **Ik hoop dat ik daar in dat nieuwe huis op een wandelclub kan.**”

CORRIE JONKER (60)

“Als het eten lekker is, vind ik dat een leuk moment van de dag”

“Wat ik het liefste doe, is lekker babbelen. Maar vaak ben ik stil. Dan lukt het me niet. Vroeger was ik veel vrolijker. Graag vertel ik een leuke grap aan de groep. Dan hebben ze wat te lachen. Ik hou van gezellig een pilsje drinken, of anders limonade of water. De hele dag op een stoel blijven zitten is niks voor mij. Dan ga ik iemand opzoeken. Maar als ze alleen over klachten beginnen, ben ik snel weg. Met de mensen hier kan ik matig opschieten, maar ik heb aan niemand een hekel. Als het eten lekker is, vind ik dat wel een leuk moment van de dag. We hadden het weekend een lekker puddinkje en een slaatje, maar dan was dat vlees weer niet te vreten. Ik deel de maaltijden altijd rond. Na het eten krijg ik van de begeleiding 1,25 euro. Daar kan ik dan drie pilsjes van kopen. Dan vragen ze altijd eerst: ‘Heb je al gegeten?’ Die vraag heb ik nu al duizend keer gehoord. Daar ga ik helemaal van over mijn nek. Ik maak zelf wel uit wat ik eet en drink. Ik vind het een vreselijk idee dat ik dood ga. Ik wil niet dood. Ik vind het leven niet zo, maar beter dan de dood. Dan heb je niks meer. Geen kleren, geen kapper, geen eten, niemand die je helpt. **Je wordt verbrand of ze vreten je op. Nee, aan de dood moet ik niet denken.**”

TOOS STOKMAN (60)

HENK DE JONG (60)

‘Ik lees graag.
Dan heb ik het
idee dat ik iets
zinnigs doe’

“Bij de zeven jaar dat ik nu in de Tourniairestraat woon, past vooral het woord frustratie. De grote frustratie van het onbegrepen zijn, als ik het zeggen mag. Met de meesten kan ik geen contact krijgen. Dat kan ik niet verkroppen. Men gaat er van uit dat mijn psychische problemen zijn ontstaan door mijn verleden. Mijn hele familie is in Auschwitz vergast. Zelf ben ik een holocaustoverlevende. Was het niet de denker Spinoza die zei: ‘Och, waren alle mensen wijs en deden allen wel, dan was deez’ aard een paradijs, nu is het meest een hel?’ Bij het activiteitencentrum beneden zeiden ze tegen me: ‘U hebt altijd van die intellectuele gedachten, dat interesseert ons niet.’ Voor mij is elke dag weer een strijd. Ik kan niet tegen die prietpraat. Ik lees graag. Dan heb ik het idee dat ik iets zinnigs doe. Je bent niet wat je bent, maar wat je doet. Het leven is anders zo zinloos. Schilderen doe ik ook graag. De meeste begeleiders vind ik lief. Ze hebben wel begrip voor me. De Tourniairestraat geeft mij ondanks alles geborgenheid en veiligheid. Ik zal het winkeltje en de meisjes missen. De sociale functie die het had. **Maar je moet gelukkig kunnen zijn, zonder dat daar een reden van buitenaf voor nodig is.**”

MEINDERT VAN BOKHORST ⁽⁶⁷⁾

Iets doen waar een ander wat aan heeft, dat vind ik belangrijk,

Op vrijdag haal ik altijd fruit voor de groep. Maar alleen als het realiseerbaar is. Vrijdag ben ik niet zo in vorm. Meestal stel ik het uit naar zaterdag. Het personeel doet het dan in zakjes en verdeelt het onder de mensen. Die taak is me zo'n beetje aan komen waaien. Iets doen waar een ander wat aan heeft, dat vind ik belangrijk. Overdag kom ik tot niet zoveel. Ik luister naar de radio, kijk televisie en lees een krantje. Mijn gezondheid houdt me altijd erg bezig. Verder zit ik vooral na te denken over de leuke en minder leuke dingen die zich in mijn leven hebben afgespeeld. Met mijn moeder heb ik geweldige vakanties gehad. Met mijn Volkswagen zijn we samen door heel West-Duitsland gereden. Een vliegreis met haar naar Tunesië was ook erg mooi. Van uitstapjes hou ik nog steeds. De busreisjes met de Magical Mystery Tour vind ik altijd erg de moeite waard. De eerste keer dat ik werd opgenomen was in 1967, in Santpoort. Tussendoor heb ik nog wel in de maatschappij gewerkt en samengewoond, maar werd met regelmaat weer opgenomen. Nog steeds ben ik aan het ontrafelen welke factoren daar nu precies een rol in hebben gespeeld. Het blijft een soort trauma dat ik niet echt verwerkt heb. Het kost tijd om het te begrijpen. Volgens mij ben ik een soort eeuwige student. Ik voel me nooit te oud om te leren. Ik hou van goede omgangsvormen en gebruiken. Habitat heet dat, geloof ik. Ik ben net verhuisd binnen de Drie Hoven. **Nu moet ik straks weer wennen aan iets nieuws. Dat lijkt me allemaal minder plezierig.**

‘Het huis is wel klein, maar we maken nooit lang ruzie’

“In Suriname heb ik 25 jaar lang op een bananenplantage gewerkt. Toen werd ik ziek. Op een dag ging ik zomaar naar de bank. Ik gaf het geld weg aan alle mensen. Ik werd opgenomen. Dan was mijn hoofd weer goed, dan ging ik weer naar huis, dan was mijn hoofd weer niet goed. Ik was eerst getrouwd. Maar die vrouw wilde bij haar moeder inwonen. Ik niet. Gescheiden. Nieuwe vrouw gevonden. In Suriname stond ze om vier uur 's ochtends op, om rijst te koken voor mij. Surinaamse mannen houden daarvan. Ik moest vroeg werken. Wij zijn naar Nederland gekomen, eigenlijk om een beetje te wandelen, voor twee maanden. Mijn vrouw heeft een nierprobleem. Ik werd weer ziek. Mijn vrouw ook. De dokters in Suriname zijn niet zo knap. Daarom zijn we gebleven. Het is beter zo. Het huis is wel klein. Maar wij maken nooit lang ruzie. Vandaag ruzie, zes uur later praten we weer. Mijn vrouw zorgt goed voor mij, daarom hou ik van haar. **Ik zal de mensen hier missen, maar ik zal weer naar nieuwe mensen gaan kijken.**”

KRISNA KEDAR (61) EN MONA KESHARIE (58)

GERDIEN VAN THOLL⁽⁵²⁾

‘Het eten is ouderwets, maar het wordt wel goed gemaakt’

“Het is er bij mij al jaren geleden ingeslopen. Dat ik moeite heb om uit bed te komen. Het is een slaapziekte. De laatste tijd heb ik ook veel last van pijn in mijn voeten en in mijn knieën. En moet je kijken hoe dik mijn handen zijn. Hier woon ik nog niet zo lang. Naarmate ik ouder word, verhuis ik steeds vaker. In het vorige huis had ik wel willen blijven, maar ze zeiden dat ik hier heen moest. Over het algemeen vind ik het redelijk. Ik had het wel leuk gevonden als de mensen wat jonger waren en wat meer tegen mij zouden praten. Het eten is ouderwets, maar het wordt wel goed gemaakt. Het smaakt gewoon. Dat huiselijke zal ik missen. Ik ga naar het Afzakkertje en het winkeltje of het plein. Kijken naar de vogeltjes doe ik ook graag. Mijn vriend bezoekt me vaak. Soms vind ik dat leuk. Soms stoort hij. Ik vind mezelf een vredelievend type en schoon op mijn woning. Gewoon een praatje, daar hou ik van. Wilde je dit weten?

Ik hoop niet dat ik tegengevallen ben.”

**Ik luister graag
naar muziek.
Muziek
maakt me vrolijk**

“Weet je wat een schemertoestand is? Dan heb je verschrikkelijke hoofdpijn. Ik stond uren aan de kant van de weg. Als mijn zusje me niet had gevonden, dan had ik er nu nog gestaan. Zonder dat ze het tegen me hebben gezegd, ben ik hier zo boem neer geplant. Ik kwam vanuit de Walborg. Ach, ik weet het allemaal niet meer zo goed, hoor. Ik weet wel dat ik in mijn leven keihard gewerkt heb in een warenhuis. Het was hartstikke druk. Daardoor heb ik jaren niet meer kunnen slapen. Heb je dat wel eens gehad? Dat is erg hoor. Hier voel ik me vooral in de ochtend vreselijk. Dan lijkt het of mijn hart niet meer klopt. Dan zeggen ze: ‘Ga er maar uit.’ Dan ga ik effe op een stoel zitten, maar dan val ik zo weer in slaap. Chronisch vermoeid ben ik. Maar het is beter dan niet slapen. Ik heb zowat alle ziektes gehad die je kunt bedenken. Laatst had ik nog de bof, die kinderziekte. Vanwege mijn benauwdheid neem ik drie keer per dag een puf. Ik kom de laatste tijd tot niks. Terwijl het goed is om iets te doen. Maar ik heb ook leuke dingen gedaan in mijn leven, hoor. Ik hou van breien en tekenen en luister graag naar muziek. Muziek maakt me vrolijk. Alleen die ochtenden. Dan ben ik bang dat ik erin blijf. Volgens mij kan dat ook hoor, maar dat ben ik nog niet van plan. **Ik zal de mensen van de Drie Hoven wel missen. Of kan ik die gewoon meenemen?**”

**ANS
VAN DORSSSEN** (73)

Ik denk veel aan hoe ik nu alles moet regelen met die verhuizing,

“Vroeger kweekte ik kleurkanaries in mijn eigen werkplaats. Ik had een meubelstoffeerderij. Het is een rotvak hoor. Op mijn vijftiende moest ik al gaan werken. Ik ben er toen bij toeval ingerold. Later ben ik getrouwd en heb twee kinderen gekregen. Een vrouw krijgt bij een scheiding meestal het huis en de kinderen toegewezen. De vaders staan met lege handen. Dat was bij mij ook. Eerst ben ik bij mijn moeder gaan wonen, tot ik een huis kreeg toegewezen. Toen woonde ik alleen en werkte alleen. Tegen een mevrouw van het Riagg heb ik gezegd dat ik graag ergens meer tussen de mensen wilde wonen. Ze zei: ‘Nou, dat kan’. Zo ben ik hier terecht gekomen. Op mijn kamer ben ik het meest op mijn gemak. In de middag kijk ik vaak naar National Geographic. Ik denk niet zoveel aan vroeger. Meer aan hoe ik nu alles moet regelen met die verhuizing. Ik blijf liever hier. Je hebt alle winkels in de buurt: de Wibra, de Dirk, Albert Heijn, de Gebroeders Winter, het postkantoor en lampenwinkel, allemaal op loopafstand. Op Koninginnedag heb ik op de rommelmarkt een mooie vogelkooi gevonden. Die heb ik toen gekocht, en later een vogel. Ik verzorg hem nu niet meer met plezier. Het is een heel werk die hele kooi schoon houden. Ik hijg me rot. **Die vogel heb ik nooit een naam gegeven. Het is een vogel zonder naam.**”

EVERT WARGER (77)

JOHANNA ZERNIKE (79)

‘**Toch jammer
dat hier geen
kappertje
in huis is**’

“Als kind had ik een beer en een hondje, Bobbie. Dat hondje had een kleine groene cape om, dat vast zat met een drukknopje. Overal nam ik die twee mee naar toe. Tot mijn 76e. Op het ogenblik weet ik niet waar ik ze heb. Een poppenkind ben ik nooit geweest. Wel weet ik nog dat ik er twee had, Rozemarijntje en Liselotte Sigo. Ik herinner me dat ik er met één wilde dansen. De beentjes liet ik neerkomen op mijn nachtkastje. Maar die beentjes waren zo stijf dat ik er al snel genoeg van had. Op dit moment ben ik opgenomen in de Valeriuskliniek. Ik was erg angstig en zie allemaal dingen die anderen niet zien. Op mijn kast in de Tourniairestraat kronkelen bijvoorbeeld slangen. Mijn haar is zo dun geworden. Ik borstel het wel goed, hoor. Toch jammer dat hier geen kappertje in huis is. Naar een gewone kapper in de buurt zou ik niet meer durven. Zingen achter de piano mis ik ook. Daarvoor is mijn stem veel te zwak geworden. **Doe je de groetjes aan iedereen?**”

EEN GEWONE DAG OP DE TOURNIAIRESTRAAT

Een dag op de Tourniairestraat bestaat uit een aantal vaste onderdelen die elke dag weer terug keren. Naast dit vaste stramien zijn de bewoners vrij om hun leven op eigen wijze in te vullen. Als zij het niet zelfstandig kunnen, krijgen ze hier hulp bij.

Gewoonlijk houden de bewoners zich bezig met huishoudelijke zaken, zoals het doen van een wasje of boodschappen halen. Ook brengen ze regelmatig een bezoek aan de kapper, dokter of pedicure, ze krijgen bezoek of gaan langs bij familie en vrienden. Daarnaast kunnen de bewoners deelnemen aan tal van

georganiseerde activiteiten. Binnen de Drie Hoven is er een centraal programma met activiteiten.

Zo kan er gebruik worden gemaakt van het DAC, een activiteitscentrum op de begane grond dat speciaal door cliënten gestuurd wordt. Ook op de afdeling zelf wordt van alles georganiseerd: van een spelletje tot een sportactiviteit. Met de speciale Magical Mystery Tour bus kunnen de bewoners georganiseerde uitstapjes maken. Een enkele bewoner heeft nog werk buiten de deur, bij de speciale bierbrouwerij van Heineken bijvoorbeeld of op een zorgboerderij.

TIJDSTIP	ACTIVITEIT
7.30 - 9.00	OPSTAAN, AANKLEDEN, MEDICATIE
10.00 - 10.30	KOFFIE
12.30 - 13.00	WARM ETEN
13.00 - 13.30	MEDICATIE
17.00 - 17.30	MEDICATIE, ETEN
18.30 - 19.00	KOFFIE
20.00 - 21.00	MEDICATIE
21.00 - 22.00	VOORBEREIDING OP DE NACHT

“Voor mij is het hier een hele normale wereld geworden”

“In 1992 was ik hier al van de partij. De eerste bewoners waren toen jonger en stabiel. De grenzen lagen veel ruimer. Mensen hadden meer vrijheid om zelfstandig te beslissen waarbij ze geholpen wilden worden. De nadruk lag veel minder op regels en handhaving van de structuur. Doordat de bewoners nu psychisch en fysiek ouder zijn is het anders geworden. Ik heb het gevoel dat we ze meer in een soort gemiddelde bandbreedte willen krijgen. De administratieve taken zijn ook enorm toegenomen. Die toegenomen afhankelijkheid vind ik onprettig. Toch gaat het werk me niet vervelen. Vooral de samenwerking met veel verschillende collega's vind ik leuk. Het is nooit saai. Al is de Tourniairestraat voor mij een hele normale wereld geworden, voor andere mensen kan het wel heel bizar overkomen. Dat iemand graag contactlenzen wil; niet omdat hij daarom beter kan zien, maar omdat hij denkt daardoor beter contact met anderen te krijgen, is daar een voorbeeld van. De bewoners irriteren me vrijwel nooit. **Als je ze maar een klein beetje extra warmte en geluk kan bieden dan heb je het al heel goed gedaan.**”

ROB VERWER

HELMA VAN PIJKEREN

“De mensen hier roepen bij mij mededogen op”

“Als mensen vragen waarom ik dit werk al zeven jaar doe, leg ik altijd uit dat het me gaat om mensen die vaak al vanaf hun adolescentie met zware psychiatrische problemen te kampen hebben. Het is niet niks om dat soort problematiek een heel leven met je mee te sjuwen. Dat roept bij mij mededogen op. Zij verdienen een zo goed mogelijk niveau van behandeling en begeleiding. Alleen dat maakt hun leven dragelijk. Ik vind dat daarin nog veel te verbeteren valt. Deze groep is binnen de gezondheidszorg altijd onderbehandeld geweest en dat merk je nog steeds. Ik vind niet dat je het gedrag van onze bewoners moet afmeten aan algemeen aanvaard gedrag. Daarmee ontken je hun psychiatrische achtergrond. Je moet naar ieder van hen heel individueel kijken en zoeken naar wat steunend kan werken. Iedere dag dat ik werk probeer ik daarmee bezig te zijn. De mensen hier zijn gebaat bij vertrouwde gezichten: personen aan wie ze zich kunnen hechten. Ik ben zelf ook aan hen gehecht geraakt. In de nieuwe woonvoorziening is alles kleinschaliger ingericht. **Ik hoop dat we daardoor minder een institutie worden, zoals de Tourniairestraat is.**”

INA VREMAN

“Mijn dag is geslaagd als ik iedereen heb gesproken en geholpen”

“Al dertien jaar ben ik werkzaam op de Tourniairestraat. Het is nooit mijn bedoeling geweest dit werk zolang te doen, maar naast dat het goed te combineren was met een gezinsleven, zet ik me graag voor deze mensen in. In al die jaren heb ik het ook moeilijk gehad met zaken. De almaar toenemende bureaucratie bijvoorbeeld. De theorie staat veel te ver af van de praktijk. Al die taken die je maar door het management krijgt opgelegd. Dat gaat ten koste van het contact met mensen. Inmiddels heb ik daar wel mijn eigen weg in gevonden. Mijn werkdag is geslaagd als ik mensen voldoende gezien en gesproken heb en ze ergens bij heb kunnen helpen. Een minder goed gevoel houd ik over als er weer erg veel vergaderd is. Ik voel dan de blikken van de bewoners. Zij snappen daar de zin ook echt niet van. Ik gun deze mensen ontzettend gewoon alledaags geluk. Die hulpverleningstaal staat daar vaak bij in de weg. Wij, die maar denken wat goed voor hen is. Ik zou het geweldig vinden als een popie jopie-programma hen eens enorm zou verwennen met een lekkere vakantie, een dure kappersbeurt of een lekker etentje. Naar die verhuizing kijk ik wel uit. **Die kleine kamertjes die ze nu hebben, dat is toch niet van deze tijd.**”

6 Je moet de wereld hier een beetje naar binnen halen,

“Volgens mij heeft de omgeving een belangrijke invloed op de gezondheid van mensen. Ik ben dan ook iemand die daar erg op let. De Tourniairestraat heeft daarin nog veel te leren. Het is vaak smerig en tamelijk chaotisch. In de ruim tien jaar dat ik hier werk probeer ik altijd zoveel mogelijk de dingen aan kant te houden. Het is niet prettig als daar een vieze sok ligt, daar een omgevallen kop koffie naast een overvolle asbak met smeulende peukjes en daar weer een hap snot op de grond. Nee, ik probeer altijd opnieuw te beginnen. Je moet de wereld een beetje naar binnen halen: een bloemetje kopen, een cd-tje meenemen, een gezellig kleedje neerleggen, kaarsen met wierook branden, dat soort dingen bedoel ik. Ik vind het ook erg leuk om voor iemand ergens een leuk jurkje te scoren voor maar 5 euro bijvoorbeeld. Veel mensen hebben echt geen cent. Of iemand eens een lekkere scheerbeurt geven. De mensen hebben geen naasten die tegen ze zeggen: ‘Hè je moet eens naar de kapper, of koop eens iets nieuws.’ Het is ook een manier om een beetje dichterbij te komen. Schizofrene mensen hebben vaak moeite met nabijheid. **Het zijn hele gewone dingen die heel liefdevol bedoeld zijn, die vaak beter werken dan dat nadrukkelijke hulpverleners.**”

SISCA ROEST

NAWOORD

In 2005 kwam ik via de flex-pool van HVO-Querido als woonbegeleider terecht op de Tourniairestraat. Het leek me aanvankelijk een vreselijke werkplek: een onfrisse gang vol met gedeprimeerde ouderen die al knikbollend de dag aan zich voorbij lieten gaan.

Al gauw kwam ik er achter dat ik mijn beeld moest bijstellen. Ik merkte dat er van knikbollen nauwelijks sprake was, en dat je je hier geen moment hoefde te vervelen. Het enthousiasme en de toewijding waarmee ik zag hoe het team probeerde het leven van de bewoners op te vrolijken, had op mij een zeer aanstekelijke uitwerking. Na een jaar werd ik overgeplaatst naar een ambulante afdeling van HVO-Querido, maar in 2007 besloot ik dat ik terug wilde naar de Tourniairestraat. Ditmaal in vaste dienst.

De band die ik al eerder had opgebouwd, bleek een prettige basis om me thuis te voelen in deze wereld. Ik heb veel bewondering gekregen voor de manier waarop de bewoners zich door het leven slaan. Zij ervaren de werkelijkheid op een heel andere manier. Zij zien en horen dingen die jij zelf niet ziet of hoort.

“Wij zijn geen maatschappijmensen,” zei een bewoner eens tegen mij. De behoefte aan gewoon menselijk contact is er echter niet minder om.

Toen ik hoorde dat de Tourniairestraat moest verhuizen, vond ik het erg jammer dat niemand meer zou weten hoe HVO-Querido zich ruim 17 jaar lang op een unieke locatie heeft ingespannen in een bijzonder samenwerkingsverband met verpleeghuis de Drie Hoven. Niemand zou meer weten hoe daar oudere mensen met een psychiatrische achtergrond hebben gewoond en geleefd. Niemand zou meer weten hoe zij in de laatste fase van hun veelbewogen leven zijn bijgestaan en begeleid. Uit die gedachte ontstond het plan om dit boekje te maken.

Ik draag het op aan alle bewoners en oud-bewoners van de Tourniairestraat, in bewondering voor hun veerkracht en doorzettingsvermogen.

Marjolijn Onvlee